Finansklagenemnda Bank

Avgjørelse FinKN 2025-567

3.6.2025

SVEA BANK AB, FILIAL I NORGE NUF

Utlån

Utlån – kredittvurdering – faktiske utgifter.

I slutten av mars 2023 fikk klager innvilget søknad om rammelån på kr 50 000. Søknaden ble innvilget på bakgrunn av klagers oppførte opplysninger om inntekt, gjeld og personlige forhold. Disse opplysningene ble ansett å stemme med inntektsopplysninger innhentet i kredittsjekk. Klager anførte at foretakets kredittvurdering ikke var forsvarlig, og at lånesøknaden skulle ha vært avslått. Det ble vist til at foretaket ikke innhentet korrekte bokostnader eller lønnsslipp fra klager. Foretaket anså at kredittvurderingen var forsvarlig. Foretaket fikk medhold.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 50 000

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmål om foretaket skulle avvist klagers lånesøknad.

Entercard Norge innvilget den 27.3.23 klagers søknad om kredittkort/rammelån på kr 50 000. Benyttet kreditt og gebyrer måtte nedbetales med minimum 1/60 per måned (med tillegg av påløpte renter). Minimumsbetalingen var likevel alltid kr 150. Avtalt nominell rente var 19,95 %, effektiv rente var 23,62 %.

Klager oppga i sin lånesøknad at han var fast ansatt og hadde kr 1 082 135 i brutto årsinntekt, samt kr 61 871 i netto månedsinntekt. Han opplyste videre å ha samboer og to barn i husholdningen, samt at han leide bolig. Klager opplyste videre å ha kr 70 327 i kredittkortgjeld, kr 1 064 831 i forbruksgjeld og kr 146 833 i studielån.

Entercard Norge innhentet inntektsopplysninger. Fra kredittsjekken fremgikk det at klager i 2021 hadde betalt kr 304 056 og hadde en nettoinntekt på kr 794 561. «*Income*» var oppført med kr 980 518.

Entercard Norge la til grunn at klager hadde kr 61 871 i nettoinntekt per måned, og foretok en likviditetsberegning med satser fra SSB. Det ble estimert at klager ville benytte kr 29 683 til å betjene gjeld. Klager hadde etter dette er fri kapital hver måned på kr 11 910. Ved økt rente ble den beregnet å være på kr 8 041.

Kravet ble overdratt fra Entercard Norge til foretaket den 6.8.24.

Klager har i ettertid opplyst at han begynte i ny jobb den 1.3.23, med en inntekt på ca. kr 48 440. Stillingen ble gjort om fra vikariat til fast stilling fra den 1.4.24, med noe redusert lønn på kr 47 000. Husleien på dette tidspunktet var på kr 15 500 «*med tilleggskostnader på ca. 5.000-6.000 kr i strøm og andre utgifter, da det var en eldre bolig*». SIFO-satsen for klager og tre barn ved 100 % samvær var på kr 33 987, men justert til ca. kr 22 000 ved 50 % samvær. Klagers livsoppholdssats var satt til kr 18 937. Rentene per måned på eksisterende gjeld i gjeldsregisteret var på kr 12 613, og kr 16 939 ved stresstest på 5 %. Forventede avdrag på gjeld, med en antatt

nedbetalingstid på ti år for forbruksgjeld, var på kr 8 646 per måned.

Klager har fremlagt kopi av første siden i sin husleiekontrakt. Det fremgår at husleien er på kr 13 500 per måned, og at leieforholdet begynte å løpe den 1.7.20. Det er også fremlagt utskrift fra hans konto, hvor det fremgår at kr 13 500 har blitt betalt jevnlig i perioden 1.11.21–20.6.24.

Det er fremlagt kopi av klagers lønnslipp for mars 2023. Her fremgår det at klagers bruttolønn per måned er på kr 65 808,40, og nettolønn er på kr 49 979,06.

Klager har fremlagt oppstilling av sine boutgifter per 27.3.23, samt beregning av klagers likviditet på søknadstidspunktet.

Klager har anført at Entercard Norge ikke gjennomførte en forsvarlig kredittvurdering i henhold til finansavtaleloven 1999 § 47 og gjeldsinformasjonsloven § 4.

Entercard Norge kontrollerte ikke informasjonen som klager oppga i lånesøknaden og hentet ikke inn nødvendig informasjon. De tok heller ikke hensyn til den løpende rentebelastningen på eksisterende gjeld som var synlig i Gjeldsregisteret, og vurderte ikke at forbruksgjelden måtte tilbakebetales. På tidspunktet for låneopptaket i mars 2023, hadde klager over kr 1 037 506 i synlig gjeld i Gjeldsregisteret. Dersom Entercard Norge hadde kontrollert klagers økonomi, ville de ha oppdaget at hans totale utgifter oversteg inntektene. Husleiesatsen på kr 8 500 er under nasjonalt gjennomsnitt, og ble halvert til kr 4 250 som følge av at det var opplyst at klager hadde samboer. Det holder ikke å innhente en rent teoretisk SSB-verdi for bolig og så halvere denne, jf. finansavtaleloven §§ 5-2 og 5-4. Foretaket skulle ha innhentet dokumentasjon på leieavtale.

Klager hadde en vesentlig lavere faktisk månedsinntekt på søknadstidspunktet enn det som foretaket la til grunn. Foretaket hadde heller ikke håndtert klagers eksisterende gjeld på korrekt måte i stresstesten. Klager har også vist til at foretaket ikke automatisk kan holde kunden ansvarlig for feil eller uriktige opplysninger i en lånesøknad, spesielt hvis disse er levert av en mellommann, jf. HR-2024-1909-U.

FinKN 2022-883er ikke direkte sammenlignbar og viser at Entercard Norge har hatt samme utfordringer ved kredittvurderinger tidligere.

Lånet skulle derfor aldri vært innvilget under gjeldende regler for ansvarlig utlånspraksis.

Det er rimelig at gjelden slettes eller reduseres betydelig for å rette opp i de lovbrudd som er begått. Klager ber om at Finansklagenemnda enten sletter gjelden eller aksepterer et oppgjør på 10 % av det utestående beløpet.

Finansforetaket har anført at det på søknadstidspunktet ble innhentet nødvendig informasjon fra klager og kredittopplysningsforetak. Klager opplyste ikke om at han var i en prosess med å bytte jobb, og heller ikke at han skulle få en reduksjon i lønnsutbetalingen. Ut ifra den likviditetsanalysen som er dokumentert av Entercard, fremgår det at det er foretatt en grundig vurdering av klagers kredittevne. Det ble funnet overskudd i økonomien til å innvilge kredittkortet. Klagen må derfor avvises.

Finansklagenemnda Banks begrunnelse

Klager har med henvisning til finansavtaleloven 1999 § 47 og gjeldinformasjonsloven § 4 anført at lånet ikke skulle ha vært innvilget. Foretaket har bestridt dette og vist til at det ble foretatt en forsvarlig kredittvurdering av klager.

Låneavtalen ble inngått etter at finansavtaleloven 2020 trådte i kraft 1.1.23, og tvisten må derfor behandles etter denne loven. I den nye finansavtaleloven er frarådningsplikten i finansavtaleloven 1999 § 47 erstattet med en avslagsplikt.

Det følger av finansavtaleloven § 5-4 første ledd at foretaket kan inngå kredittavtale med en kunde som er forbruker «bare dersom det på grunnlag av kredittvurderingen er sannsynlig at kunden har tilstrekkelig kredittevne til å oppfylle forpliktelsene på den måten som kreves etter de tilbudte vilkårene». Er kredittavtalen inngått i strid med vilkårene i denne bestemmelsen, kan avtalen «lempes så langt det er rimelig», jf. § 5-5 andre ledd.

Avslagsplikten må sees i sammenheng med foretakets plikt til å gjennomføre en grundig vurdering av kundens kredittevne, jf. § 5-2. Om frårådningsplikten og forsvarlig kredittvurdering uttalte en samlet nemnd i FinKN 2022-883:

> Plikten til fraråding i § 47 må ses i sammenheng med foretakets plikt til forsvarlig kredittvurdering etter § 46 b. Selv om foretaket ikke har full kjennskap til alle momenter av betydning for låntakerens betjeningsevne, vil en etterfølgende vurdering av plikt til å fraråd avhenge av hva foretaket burde ha skaffet seg av opplysninger i kraft av en forsvarlig kredittvurdering etter § 46 b.

I den konkrete vurderingen delte nemnda seg i et flertall og et mindretall.

Den nye loven endrer ikke dette, jf. § 5-4 avslagsplikt, jf. § 5-2 kredittvurdering. Spørsmålet er om det ble foretatt en forsvarlig kredittvurdering i henhold til finansavtaleloven § 5-2. Finansforetakene må også tilpasse sine interne kredittrutiner i henhold til kravene til kravene i utlånsforskriften. I forarbeidene, Prop. 92 LS (2019–2020) s. 319, legges det til grunn at terskelen for avslagsplikten vil sammenfalle med den tidligere frarådingsplikten. Det er imidlertid uklart hva dette innebærer, blant annet fordi grensene for frarådninsgplikten langt på vei har vært basert på et konkret skjønn.

I utlånsforskriften 2020 § 5 fremgår det at foretaket ikke skal yte lån dersom kunden med en renteøkning på 3 % på kundens samlede gjeld ikke vil ha midler til å dekke normale utgifter til livsopphold, men slik at foretaket uansett skal legge til grunn en rente på minst 7 %. Av utlånsforskriften § 6 fremgår det at foretaket ikke skal yte lån dersom kundens samlede gjeld overstiger fem ganger årsinntekt.

På grunnlag av det klager opplyste i sin lånesøknad og de opplysningene foretaket innhentet, var klagers gjeld innenfor kravet i utlånsforskriften § 6. Han hadde også tilstrekkelig likviditet til å betjene gjelden ved renteøkning, jf. § 5. Foretaket innhentet på søknadstidspunktet nødvendig informasjon om kunden basert på en samtykkebasert lånesøknad og på opplysninger fra kredittopplysningsforetak, blant annet gjeldsregisteret. Det ble videre foretatt en likviditetsanalyse der kredittinformasjon, gjeldinformasjon, lønnsslipper og skattemelding ble vurdert opp mot satsene fra SSB/SIFO. Foretaket viser til at usikret gjeld er hensyntatt i kredittvurderingen med månedlige renter.

Klager søkte om lån den samme måneden som han fikk en betydelig endring i sin arbeids-/inntektssituasjon. Slik saken er opplyst, kan nemnda ikke se at foretaket kunne ha avdekket dette på annen måte enn at klager opplyste om det i sin lånesøknad der han selv oppga en høyere inntekt.

Klager har ved behandlingen i nemnda fremlagt leiekontrakt til bolig der utgiftene overstiger de satsene fra SSB som foretaket bygget på. Nemnda viser til at foretaket har lagt til grunn en halvering av utgifter til bolig og livsopphold basert på at klager i lånesøknaden opplyste at han var samboer.

Etter nemndas oppfatning må kredittgiver som utgangspunkt kunne basere seg på opplysningen forbrukeren har gitt sammenholdt med opplysninger som foretaket innhentet fra det offentlige på grunnlag av samtykkebasert lånesøknad og informasjon fra kredittopplysningsforetak. Foretaket kan ikke pålegges noen vidtgående undersøkelses- eller utredningsplikt utover dette. Nemnda er

etter en samlet vurdering kommet til at det ble gjennomført en forsvarlig kredittvurdering, jf. finansavtaleloven § 5-2. Klager kan på denne bakgrunn ikke gis medhold i at foretaket har misligholdt frarådningsplikten, jf. finansavtaleloven § 5-4.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Banks konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kristin Normann (leder), Tom Slungaard (bransjerepresentant) og Kristoffer Sørlie (forbrukerrepresentant).